

Przebieg przedmeczowej odprawy zespołu sędziowskiego na temat współpracy podczas zawodów piłki nożnej

Jakby preludium współpracy trójki sędziowskiej jest otrzymanie delegacji na mecz. W związku z możliwością różnych zmian odnośnie zawodów /zmiana daty, godziny, czy sędziów/ oraz ze względu na szeroko pojętą kulturę osobistą powinno odpowiednio wcześniej /w zależności od poziomu rozgrywek/ skontaktować się z sędzią głównym zawodów i ustalić miejsce i godzinę spotkania oraz sposób transportu na mecz. Na tym etapie w dużym stopniu daje znać o sobie czynnik psychologiczny – emocjonalny zwłaszcza wyznaczonego sędziego głównego do asystentów. Jeżeli wyznaczony asystent jest doświadczonym sędzią lub „sprawdzonym” /wcześniej z nim sędziował i wie czego może się po takim asystencie spodziewać/ łatwiej jest zaufać takiej osobie, niż tym, których nie znamy, w dodatku z małym stażem. Jeszcze większe emocje towarzyszą, gdy, jedzie z nami obserwator a sędziemu głównemu zależy na ocenie!!!

Następnym etapem jest wspólna podróż na miejsce zawodów /jeżeli mecz jest wyjazdowy/. Jest to ważny moment, gdyż bardzo często jest to czas na wstępne poznanie osób z którymi powinno się stworzyć zespół sędziowski. Ten czas można przeznaczyć na rozmowy o sprawach sędziowskich i sytuacjach boiskowych. Ważne jest punktualne, odpowiednio do klasy rozgrywek przybycie trójki sędziowskiej na miejsce zawodów celem przeprowadzenia meczu.

Umiejętna organizacja i usystematyzowanie spraw porządkowych przed zawodami, podział ról i zadań współpracy sędziowskiej przed zawodami i po zawodach jest nieodzowna dla całej trójki sędziowskiej. Odcięcie się od spraw osobistych i zawodowych dają rękojmię dobrego prowadzenia zawodów.

Następnym etapem scalenia zespołu sędziowskiego jest wspólne sprawdzenie stanu pola gry i jego wyposażenia, gdzie mają okazję dokonać pierwszych ustaleń dotyczących współpracy. Innym czynnikiem wpływającym na przebieg kooperacji przedmeczowej jest wspólna rozgrzewka sędziów. Sama rozgrzewka, często niedoceniana przez sędziów jest inwestycją we własne zdrowie, szczególnie w przyszłości oraz nosi znamiona aspektu psychologicznego – trójka sędziowska jest pozytywnie postrzegana przez otoczenie.

W szatni sędziowie powinni sprawdzić karty zdrowia, karty zawodnicze, sprawozdanie z zawodów oraz dokonać kontroli kolorów strojów zawodników z pola i bramkarzy obu drużyn tak, żeby nie kolidowały one ze sobą i ze strojami sędziów. Wszyscy sędziowie muszą znać regulamin danych rozgrywek.

Aspekty współpracy boiskowej w głównej mierze należy poruszyć już bezpośrednio przed meczem. Jeżeli sędzia główny nie ustali pewnych reguł przed meczem, sędzia asystent będzie stosował się jedynie do ogólnych wytycznych a ryzyko popełnienia wielu błędów podczas prowadzenia gry jest bardzo wysoce prawdopodobne.

Aspekty kooperacji trójki arbitrów powinny w głównej mierze dotyczyć sytuacji, które nastroczają największe kontrowersje /artykuł XI – spalony, XII – gra nieprawidłowa i niewłaściwe zachowanie i XIV – rzut karny/ oraz przełożyć teorię nowoczesnego interpretowania przepisów na praktyczne wskazówki dla swoich asystentów.

Obowiązki sędziego oraz zakres współpracy trójki sędziowskiej podczas zawodów:

Sędzia główny /artykuł V/ ma obowiązek:

- prowadzi zawody współpracując z sędziami asystentami i czwartym sędzią, jeżeli został wyznaczony.
- uwzględnić sygnalizację asystentów w zdarzeniach, których nie widział.

Sędziowie asystenci /artykuł VI/ mają obowiązek z uwzględnieniem decyzji sędziego głównego wskazywać:

- kiedy piłka całym obwodem opuściła pole gry.
- której drużynie przysługuje prawo do wznowienia gry rzutem z rogu, rzutem od bramki lub wrzutem.

W związku ze wzrostem kompetencji sędziego asystenta, należy wskazywać na całej długości linii bocznej lub bramkowej, z zastrzeżeniem, że na swojej połowie sędzia asystent wskazuje jako pierwszy a na drugiej połowie linii bocznej i bramkowej jako drugi. Zdarzają się sytuacje, kiedy sędzia nie jest pewny swojej decyzji i dlatego niezbędny jest kontakt wzrokowy przy wskazaniach. Dyskretny gest sędziego głównego bądź pierwsze wskazanie asystenta uratują sytuację...

Gdy wrzut wykonywany jest w pobliżu asystenta powinien on wskazać zawodnikowi miejsce wrzutu, zwłaszcza gdy jest to w pobliżu pola karnego rywala. W celu wskazania kierunku wrzutu powinno stosować się sygnalizację bezpośrednią, gdy jednak piłka minimalnie opuści pole gry całym obwodem powinno się zastosować sygnalizację pośrednią - w górę na sygnał przerwania gry i wskazanie kierunku wrzutu.

Sygnalizację pośrednią można też stosować, gdy sędzia asystent nie jest pewny kierunku wrzutu i to jest sygnał dla sędziego głównego na odpowiedź. Taka sygnalizacja ogranicza ryzyko rozbieżnych decyzji. Przy sygnalizacji opuszczenia piłki przez linię bramkową także powinno się stosować sygnalizację pośrednią – szczególnie tutaj istnieje duże prawdopodobieństwo rozbieżnych wskazań. Dobrze jest też gdy sędzia asystent dyskretnym gestem pokaże głównemu, że piłka nie opuściła pola gry.

Podczas wykonywania rzutu od bramki sędzia asystent stojąc na linii „piątki” kontroluje prawidłowe ustawienie piłki w polu bramkowym a następnie gdy bramkarz wykopuje piłkę ustawia się na linii spalonego. Natomiast gdy rzutem od bramki grę wznowia zawodnik asystent ustawia się na linii pola karnego i po wznowieniu „łapie linię spalonego”. Sędzia asystent kontroluje, czy piłka wprowadzona została prawidłowo do gry w przypadku rzutu od bramki. Należy jednak pamiętać aby przede wszystkim brać pod uwagę że kontrolowanie przedostatniego zawodnika drużyny broniącej jest ważniejsze.

- kiedy zawodnik może być ukarany za przebywanie na pozycji spalonej.

W tym przypadku wyłącznie sędzia asystent może ocenić przewinienie, jednak należałoby omówić wszelkie gesty i zasady współpracy, szczególnie przy stosowaniu korzyści przez sędziego. Najważniejsze obowiązki sędziego asystenta są związane z XI artykułem – spalonym.

Przepisy gry w piłkę nożną stanowią, że piłkarz może być „ukarany” orzeczeniem ofsajdu, jeżeli „jest aktywnie zaangażowany w grę poprzez uczestnictwo w akcji, przeszkadzanie w grze przeciwnikowi lub uzyskiwanie przewagi z pozycji, jaką zajmuje na boisku”. Teraz nowe, bardziej precyzyjne wskazówki FIFA określają, że spalony za „udział w grze oznacza zagranie lub dotknięcie podawanej piłki lub dotknięcie jej przez partnera”.

„Przeszkadzanie w grze przeciwnikowi” to według nowych wytycznych: „uniemożliwienie zagrania przeciwnikowi lub taka możliwość, np. poprzez wyraźne zasłonięcie pola widzenia bramkarzowi lub uniemożliwienie mu ruchu albo też poprzez czynienie mylących gestów lub ruchów będących na drodze lotu piłki, a także rozpraszania przewagi przeciwnika”.

Kwestia czy, „gracz zyskuje przewagę, zajmując lepszą pozycję na boisku” we wskazaniach FIFA została wyjaśniona jako „zagranie piłki, która odbiła się od słupka lub poprzeczki, gdy gracz znajduje się na pozycji spalonej lub zagranie piłki odbitej od przeciwnika, gdy piłkarz jest na tej samej pozycji”. W piśmie FIFA podkreślono, że celem nowej interpretacji „jest respektowanie przepisów gry i preferowanie atakujących, dążących do zdobycia bramki, co jest końcowym celem futbolu”.

Nowa interpretacja spalonego zmusza sędziego asystenta do wyczekiwania na rozwój sytuacji na boisku i stosowania przywileju korzyści przy spalonym. Nie jest to obojętne dla sędziego głównego, gdyż musi on częściej zwracać uwagę na kolegę na linii /przynajmniej na niższych klasach, gdyż w „prawdziwym świecie piłki nożnej” dominują bipery/. Dobrze byłoby, gdyby sędzia asystent przy sytuacji korzyści przy spalonym wskazał umówionym na odprawie przedmeczowej gestem sędziemu głównemu, że akcja jest „czysta” i w ten sposób nie będzie absorbował uwagi swoją osobą sędziego głównego co pozwoli mu skupić się na akcji.

W sytuacjach, gdy sędzia główny nie uwzględni sygnalizacji asystenta, należy ją natychmiast zaniechać. W komunikacji trójki sędziowskiej można ustalić, że oprócz tego, że sędzia asystent pokazuje spalonego, może jednocześnie /gdy główny nie zauważy sygnalizacji, w szczególności na niższych klasach/sygnałem werbalnym zwrócić na siebie uwagę sędziego głównego celem przerwania gry.

- kiedy ma być dokonana wymiana zawodnika.

Przy wymianie zawodnika nieodzowna jest współpraca sędziego głównego z sędziami asystentami. Nie powinny zdarzyć się sytuacje, że zmiana została zasygnalizowana a zawodnik rezerwy nie jest gotowy lub zmiana została cofnięta przez drużynę zmieniającą. Zmianę należy zasygnalizować w momencie, gdy piłka nie jest w grze i zawodnik rezerwy jest przygotowany do dokonania wymiany stojący przy środku linii środkowej. Zdarza się, że sygnalizacji zmiany asystenta nie widzi sędzia główny, wtedy ten obowiązek scedowany jest na drugiego asystenta na zasadzie „sygnalizacji krzyżowej”. Świadczy to o obowiązku utrzymywania częstego kontaktu wzrokowego nie tylko pomiędzy sędzią głównym a asystentami ale także pomiędzy samymi asystentami. Przed wskazaniem można zastosować omówioną na odprawie przedmeczowej komunikację werbalną celem zwrócenia uwagi sędziego głównego zawodów.

- kiedy miało miejsce niewłaściwe postępowanie lub wydarzył się inny incydent, którego sędzia nie widział.
- kiedy popełnione zostają przewinienia, a sędziowie asystenci znajdują się bliżej akcji niż sędzia główny zawodów /obejmuje to w szczególnych okolicznościach przewinienia popełnione w polu karnym/.

W związku z pewną modą na aktywność sędziego asystenta powinien on wskazywać przewinienia popełnione w bliskiej jego okolicy lub te, które nie zauważył sędzia główny. Z punktu widzenia sportowego odbioru widowiska sędzia asystent może wskazywać przewinienia, które są blisko niego i zostały wskazane przez sędziego głównego /jest to jakby nadanie wzmocnienia popełnionego przewinienia, ale asystent nie powinien pokazywać po głównym lecz razem ewentualnie/. Sędzia asystent powinien zachować „złoty środek” we wskazaniach przewinień; nie może on wyręczać sędziego głównego z jego boiskowych obowiązków. Ze wskazaniem przewinień asystent nie powinien

się spieszyć w myśl nowej interpretacji przepisów i stosować przywilej korzyści. Jeśli chodzi o wskazania przewinień w polu karnym to sędzia asystent owszem może wskazać takie przewinienie, ale powinien być pewny na 100 %, że taka sytuacja miała miejsce oraz że jej nie widział sędzia główny. Najlepiej zastosować w takim przypadku umowną sygnalizację /omówioną na odprawie przedmeczowej/ - bieg w kierunku chorągiewki różnej.

Zachowanie asystentów dotyczące sygnalizacji zdarzeń, które uszły uwadze sędziego głównego lub takich, których sędzia nie mógł widzieć, powinno być omówione przed meczem na odprawie. Chodzi tu głównie o sytuacje plucia na zawodnika, uderzenia lub usiłowania uderzenia. Jeżeli ma miejsce takie zdarzenie poza zasięgiem wzroku sędziego głównego – sędzia asystent powinien podnieść chorągiewkę i gdy zostanie dostrzeżony przez sędziego głównego, kładzie jedną rękę na piersi. Jest to sygnał dla arbitra do komunikacji, po uprzednim przerwaniu gry.

W przypadku, gdy akcja toczy się na drugiej połowie pola gry, sygnalizację asystenta może „przejąć” drugi asystent, w celu jak najszybszego zawiadomienia sędziego głównego. Asystent wzywający do siebie sędziego głównego powinien wiedzieć, że może czynić to tylko w wyjątkowych sytuacjach, musi być pewny swoich spostrzeżeń. Ostatecznie decyzję podejmuje arbiter prowadzący zawody. Asystent nie może sygnalizować przewinień, jeżeli nie jest całkowicie pewny, że zaistniało przewinienie lub nie wie, kto przewinił.

Sędzia asystent także powinien sygnalizować głównemu, czy przewinienie miało miejsce w polu karnym, czy też przed polem karnym. Jeżeli przewinienie miało miejsce w polu karnym biegiem udaje się do chorągiewki różnej lub po skosie w wyjątkowych przypadkach, a gdy przed linią pola karnego to zatrzymuje się na wysokości przewinienia skierowany twarzą drugą stroną/w kierunku linii środkowej boiska/.

- czy przy rzutach karnych bramkarz poruszył się do przodu zanim piłka została kopnięta i czy piłka przekroczyła całym obwodem linię bramkową.

Od sędziów asystentów oczekuje się wskazania w przypadku gdy bramkarz porusza się do przodu z własnej linii bramkowej przy rzucie karnym, a piłka nie wpadła do bramki. Sposób sygnalizacji powinien zostać omówiony na odprawie przedmeczowej. Warto też odłożyć na bok nadgorliwość i nie sygnalizować, np. minimalnego wyjścia gol kiperu z bramki.

Sędzia asystent także wskazuje sędziemu głównemu, że piłka całym obwodem przekroczyła linię bramkową pomiędzy słupkami a poprzeczką. Sędzia główny powinien przed uznaniem bramki i wskazaniem na punkt środkowy boiska skontaktować się z sędzią asystentem wzrokowo dla potwierdzenia zdobycia bramki. Asystent gdy bramka jest zdobyta prawidłowo powinien skierować się w stronę środka boiska i zrobić kilka energicznych kroków. W momencie, gdy piłka minimalnie przekroczyła linię bramkową między słupkami i poprzeczką i została zdobyta bramka a sędzia główny tego nie zauważył – sędzia asystent powinien biegiem kierować się do linii środkowej boiska.

Sędziowie asystenci również mają za zadanie pomagać sędziemu w prowadzeniu zawodów zgodnie z Przepisami gry w piłkę nożną;

- w szczególności mogą oni wkraczać na pole gry, żeby kontrolować odległość 9,15 m /ustawiają mur np. w okolicy sędziego asystenta/.

Sędzia asystent może wejść na pole gry w celu ustawienia zawodników, lecz odmierzenie odległości 9,15 m jest wysoce niewskazane. Asystent w takiej sytuacji musi zostać przy piłce i z tej pozycji ustawić mur.

Sędzia asystent może wejść na boisko także w przypadkach, gdy np. doszło do sytuacji gdzie nerwy zawodników z różnych przyczyn przekroczyły próg tolerancji i może dojść do rękoczynów. Szybka reakcja asystent, zwłaszcza gdy sędzia główny jest daleko od zajścia, może zapobiec niepotrzebnym następstwom i konsekwencjom indywidualnym. W sytuacjach gdy sędzia główny nie jest według oceny asystentów w stanie zapanować nad sytuacją na boisku /przepychanki pomiędzy zawodnikami/ lub jego zdrowie jest zagrożone powinien natychmiast wkroczyć na pole gry i mu pomóc.

W miarę rozszerzania uprawnień asystentów zwiększa się także ich odpowiedzialność za podejmowanie prawidłowych decyzji właśnie w ramach zespołu sędziowskiego. Pierwszy sędzia asystent powinien zapisywać wszystkie napomnienia i wykluczenia /minuta, nr zawodnika/ jakie nastąpiły podczas gry oraz zdobyte bramki. W przypadku, gdy sędzia główny udzieli drugiego napomnienia i nie zauważy tego faktu pozostawiając danego zawodnika na boisku, asystent natychmiast powinien zareagować.

Sędziowie asystenci w ramach nowoczesnej współpracy zobligowani są też do: kontrolowania czasu gry, połowy, czy dogrywki. Asystent powinien kontrolować czas i przed końcem każdego czasookresu gry kontaktować się z głównym wcześniej omówionymi gestami na odprawie przedmeczowej i rozumiałymi dla całej trójki sędziowskiej.

Jak widać jest bardzo wiele istotnych elementów, które należy omówić ze swoimi asystentami podczas rozmowy przed meczem, zwłaszcza przy ciągłym aktywizowaniu kompetencji sędziego asystenta i zwiększaniu odpowiedzialności za to co dzieje się na boisku.

Pojęcie odprawy przedmeczowej można rozpatrywać w kilku aspektach; aspekcie przygotowania fizycznego, psychicznego, społecznego i nawet duchowego. Jak wiadomo przygotowanie fizyczne sędziów jest bardzo istotnym elementem powodzenia na boisku. Sędzia nie ma prawa nie nadążać za akcją. Przygotowanie i stan psycho – fizyczny sędziego przed zawodami – to gwarancja dobrego startu. Właściwa koncentracja przed i w czasie meczu daje spokój, pewność siebie i odwagę. Natomiast po zawodach umiejętne rozluźnienie psycho – fizyczne dla spokojnego i rzeczowego analizowania przebiegu zawodów jest ze wszech miar wskazane.

Aspekt społeczny to wspólne zgranie i zrozumienie trójki sędziowskiej a za aspekt duchowy można uznać wiarę w powodzenie prawidłowego przeprowadzenia zawodów piłki nożnej.

Futbol zawsze cieszył się wielką popularnością, przyciągał na stadiony i przed telewizory dziesiątki tysięcy widzów i stał się wielkim teatrem ludowym, świętem czy nawet kultem. Bez względu na to w jakiej klasie rozgrywany jest mecz, musi on mieć odpowiednią oprawę. Jej najważniejszym elementem jest publiczność. Natura kibica wymaga wtrącania się do wszystkiego czego jest świadkiem. Osobnik, który najbardziej drażni kibiców to sędzia, popularnie zwany „kaloszem”, lub..., rozstrzygający wszelkie spory na boisku.

Sędzia biega po boisku i według nieobiektywnych kibiców nie nadąża za akcją, przerywa grę w nieodpowiednim momencie, nie gwizdże kiedy powinien. Dla sędziego trybuny są bezlitosne. Próbuje go ośmieszyć, poniżyć, stłamsić psychicznie, choć czasem zdobywają się na oklaski. Sędziowie na boisku nie są i nie powinni być pierwszoplanowymi postaciami, powinni być niezawodni i niewidoczni jak inspicjent w teatrze. Całą sztukę, kunszt i artyzm tworzą piłkarze. Taki już los tego, kto podjął się roli 23 na boisku! Najlepsze zgranie trójki sędziowskiej, wzorowe zrozumienie mechaniki sędziowania nigdy do końca nie uchroni sędziów od popełnienia błędów, które są wkalkulowane w grę. I nawet często cytowane słowa Frantza Beckenbauera, że „(...) *futbol to gra błędów, również sędziowskich*” jest tylko potwierdzeniem takiego stanu rzeczy. Można te błędy

jednak w dużym stopniu ograniczyć. I choćby dlatego warto przestrzegać zasad współpracy boiskowej, czego życzę wszystkim wybrancom Temidy.

Nie zmarnujmy tego co oferuje piłka nożna, w szczególności wspólnego przeżywania sportowego wydarzenia. Bramka strzelona w finałowym meczu powoduje ambiwalentne odczucia; w jednej sekundzie radość i smutek u ponad miliarda osób na całym świecie – oto jej czar!!!